

KONGELIG RESOLUSJON

Justis- og beredskapsdepartementet
Statsråd: Emilie Mehl

Ref.nr.: 105
Saksnr.: 21/5060
Dato: 17. juni 2022

Fastsettelse av forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet (a-kriminformasjonsforskriften)

1 Innledning

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår at det fastsettes en ny forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet.

Forskriften skal sikre nødvendig adgang til deling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger for å oppnå et effektivt myndighetssamarbeid ved forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet og ivaretagelse av personvern. Etter forskriftsforslaget skal bestemte organer som samarbeider om forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, kunne dele personopplysninger og lagre og sammenstille opplysningene i et felles IKT-system når det er nødvendig for å løse oppgaver som er lagt til avsender- eller mottakerorganet, og som gjelder å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere arbeidslivskriminalitet. Videre skal reglene i personopplysningsloven og personvernforordningen om blant annet informasjon til den registrerte, innsyn, retting og tilsyn og klage gjelde for behandlingen av opplysninger etter forskriften. Etter forskriftsforslaget skal kun ansatte i organer som deltar i et a-krimsentre eller et annet etablert tverretatlig samarbeid mot arbeidslivskriminalitet, og som har tjenstlig behov for det, kunne få tilgang til det felles IKT-systemet. Opplysninger i dette systemet skal slettes når de ikke lenger er nødvendige for formålet de ble behandlet for, og senest innen tre år, eller gjøres utilgjengelig frem til avlevering til Arkivverket dersom de er arkivpliktige etter arkivlova.

Resolusjonen og forskriften er forelagt alle departementer.

2 Bakgrunn

Arbeidslivskriminalitet innebærer ofte brudd på flere ulike regelverk som forvaltes av ulike myndigheter. Siden 2015 har det blitt etablert et omfattende og systematisk samarbeid på nasjonalt, regionalt og lokalt nivå for å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Det er etablert syv a-krimsentre, hvor medarbeidere fra Arbeidstilsynet, Arbeids- og velferdsetaten (NAV), politiet og Skatteetaten er samlokalisert. I tillegg er det etablert regionale og lokale samarbeid i områder som ikke dekkes av a-krimsentrene. Det er etablert en IKT-løsning for arbeidet med arbeidslivskriminalitet i a-krimsentrene. Hovedhensikten med løsningen er å ha en felles digital

plattform hvor de samarbeidende etatene enkelt kan registrere, dele og gjenfinne informasjon knyttet til aktiviteten. Løsningen skal sikre en effektiv samhandling i forbindelse med kontroller av virksomheter.

Behovet for regelverksendringer for å tilrettelegge for effektiv deling av informasjon i a-krimssamarbeidet har vært påpekt og arbeidet med fra starten av a-krimssamarbeidet. Det er foretatt endringer i personopplysningsloven, tolloven og skatteforvaltningsforskriften, utarbeidet veiledere og gjennomført utredninger, men mangelen på tydelige hjemler for nødvendig deling og behandling av personopplysninger er fortsatt påpekt som en sentral utfordring for a-krimssamarbeidet.

Forvaltningsloven § 13 g ble innført 18. juni 2021 og trådte i kraft 1. juli 2021. Etter denne bestemmelsen kan Kongen gi forskrift om at taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 ikke skal være til hinder for at bestemte organer kan dele og på andre måter behandle opplysninger for å utføre bestemte oppgaver som er lagt til avgiver- eller mottakerorganet, så langt delingen ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den opplysningene gjelder. En arbeidsgruppe nedsatt av Justis- og beredskapsdepartementet leverte i juni 2021 en rapport med forslag til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger i a-krimssamarbeidet, med hjemmel i den nye bestemmelsen i forvaltningsloven § 13 g. Forslaget ble sendt på høring 14. juli 2021.

3 Høringsforslaget

I forslaget til forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger i a-krimssamarbeidet foreslo arbeidsgruppen at Arbeidstilsynet, NAV, Fiskeridirektoratet, Utlendingsdirektoratet (UDI), Statens vegvesen, Mattilsynet, Det lokale eiltilsyn (DLE), Kystvakten, Statens innkrevingsentral, Innkrevingsentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav og øvrige innkrevingsmyndigheter under Skatteetaten når de er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven, og politiet når de utfører forvaltningsoppgaver eller sivile gjøremål, kan dele opplysninger med hverandre når det er nødvendig for å løse oppgaver som er lagt til mottaker- eller avsenderorganet, og som gjelder å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere lovbrudd som kan gi dårligere arbeidsvilkår, krenke arbeidstakers rettigheter, skade konkurransen i næringslivet eller medføre misbruk av skatte-, avgifts- eller velferdsordninger. Etter forslaget skal disse organene på samme vilkår også kunne dele opplysninger med Skatteetaten, Tolletaten, politiet og medarbeidere ved Nasjonalt tverretatlig analyse- og etterretningssenter (NTAES), og med aktuelle etater i kommunene i forbindelse med konkrete saker om arbeidslivskriminalitet.

Videre ble det foreslått at opplysninger som deles, kan lagres og sammenstilles i et felles IKT-system. Tilgang til dette systemet skulle etter forslaget gis til ansatte i Arbeidstilsynet, Arbeids- og velferdsetaten, Skatteetaten, Tolletaten og politiet dersom de er lokalisert i et a-krimssenter og har tjenstlig behov for slik tilgang. Ansatte i andre offentlige organer nevnt i § 3 skulle også kunne få slik tilgang dersom de deltar i et formalisert a-krimssamarbeid og har tjenstlig behov for det. Etter forslaget skulle Skattedirektoratet være behandlingsansvarlig for administrative tjenester, som vedlikehold, oppdatering, sikring og utvikling, for det felles IKT-systemet.

Det ble også foreslått at personopplysningsloven, og dermed personvernforordningen, skal gjelde for behandlingen av opplysningene som behandles, og at opplysningene som registreres i det felles IKT-systemet, skal arkiveres eller slettes når de ikke lenger er nødvendige for formålet med behandlingen.

Forslagene omtales nærmere i punkt 5.

4 Høringen

Høringsfristen var 8. september 2021. Justis- og beredskapsdepartementet har mottatt 41 høringsuttalelser med merknader og 10 uten merknader.

Med unntak av *Datatilsynet* og *Asker kommune*, er høringsinstansene som har hatt merknader til høringen, positive til forskriftsforslaget. Mange høringsinstanser, som *NAV*, *Arbeidstilsynet*, *Politidirektoratet*, *Skattedirektoratet*, *Statens vegvesen* og *A-krimsentret i Nordland og Bodø*, mener at forslaget vil bidra til å bedre a-krimssamarbeidet og styrke bekjempelsen av arbeidslivskriminalitet. Flere har gitt innspill til nye bestemmelser og endringer i enkelte bestemmelser. Disse omtales nærmere under.

NTL Skatt og *UNIO* mener at forslaget innebærer en god balanse mellom samfunnets behov for et effektivt samarbeid om å forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet, og personvern hensyn.

Asker kommune mener at behovet for det forskriftsfestede unntaket fra taushetsplikt er godt begrunnet, men at forslaget til forskrift ikke inneholder de rettssikkerhetsgarantiene for de registrerte som forarbeidene til endringen i forvaltningsloven forutsatte at skulle på plass ved bruk av forskriftshjemmelen.

Datatilsynet mener at det er en betydelig mangel ved forslaget at det er ikke gjennomført nødvendige vurderinger av konsekvenser for de berørtes personvern, og at forskriften ikke kan fastsettes som den er foreslått. Tilsynet mener også at forslaget ikke oppfyller kravene til tilstrekkelig rettslig grunnlag og prinsippet om lovlighet, at fordelingen av ansvar og roller ved behandling og deling av data mellom organene ikke er avklart i forskriften, og at forslaget må angi nærmere rammer for behandlingen, som hvilke typer personopplysninger som er ment omfattet av det rettslige grunnlaget den skal utgjøre.

5 Departementets vurdering

5.1 Innledning

Departementet viderefører forslaget som var på høring med enkelte endringer. Disse gjelder i hovedsak hvilke organer som kan dele og behandle opplysninger etter forskriften, hva som skal vektlegges i nødvendighetsvurderingen, hvilke formål opplysninger kan sammenstilles for å oppnå, hvilke typer opplysninger og særlige kategorier av opplysninger som kan behandles, behandlingsansvar og kontaktpunkt for de registrerte, samt frist for sletting av opplysninger.

5.2 Formål

I § 1 ble formålet med forskriften foreslått å være å sikre nødvendig adgang til deling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger for å oppnå et effektivt samarbeid ved forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, samt bidra til ivaretagelse av personvern.

Datatilsynet peker på at forskriften ikke inneholder noen særskilte bestemmelser om ivaretagelse av personvern og at arbeidsgrupperapporten ikke inneholder drøftinger av sentrale personvernrettslige problemstillinger, til tross for at den også skal bidra til å ivareta personvernet.

Departementet viser til at det i høringsforslaget er lagt til grunn at reglene i personopplysningsloven, og dermed personvernforordningen, skal gjelde for behandlingen av personopplysninger i a-krimisamarbeidet. Av denne grunn ble det ikke foreslått egne regler om for eksempel informasjon, innsyn, retting, sletting, klage og tilsyn ved myndighetenes behandling av personopplysninger etter a-kriminformasjonsforskriften. Videre er formålet med behandlingen begrenset til bestemte organer og oppgaver, og gjelder ikke generelt for «offentlige myndigheter» og «arbeidslivskriminalitet» slik det gjør etter personopplysningsloven § 12 a, tolloven § 12-1 annet ledd bokstav k og skatteforvaltningsloven § 3-3-1 annet ledd bokstav m i dag. Forslaget presiserer også kravene til notoritet og arkivering som bidrar til ivaretagelse av de registrertes rettssikkerhet. Departementet ser imidlertid behovet for bedre regulering av spørsmålene om behandlingsvarlig, hvilke opplysninger som kan behandles og sletting slik *Datatilsynet* har påpekt. Merknadene følges opp med endringer i §§ 6-9. Formålsbestemmelsen foreslås videreført slik den er.

5.3 Forholdet til personopplysningsloven

I § 2 ble det foreslått at personopplysningsloven, og dermed personvernforordningen, skal gjelde for behandlingen av personopplysninger i a-krimisamarbeidet med utfyllende regler i a-kriminformasjonsforskriften. Dette innebærer eksempelvis at politiet ikke kan legge inn opplysninger i det felles IKT-systemet som ikke kan følge forordningens regler for innsyn mv.

Politidirektoratet og *Oslo politidistrikt* mener det bør vurderes en henvisning til politiregisterloven med tilhørende forskrift og eventuell presiseres hvilke krav som må være oppfylt for at politiet kan legge opplysninger inn i et felles IKT-system.

Departementet viser til at utleveringsadgangen også for andre organer enn politiet vil følge av annen lov. Både for Tolletaten og Skatteetaten er taushetsplikten og adgangen til å utlevere opplysninger regulert i annen lov, henholdsvis tolloven og skatteforvaltningsloven. Departementet ser derfor ikke behov for en særskilt henvisning til politiregisterloven eller en fastsettelse av vilkårene for politiets registrering av opplysninger i det felles IKT-systemet. At opplysninger registreres i systemet vil innebære en utlevering til de andre organene i samarbeidet, og må derfor følge politiets regler for utlevering av informasjon. Etatene som inngår i a-krimisamarbeidet skal utarbeide en ny tverretattlig informasjonsveileder, hvor også politiets utleveringsadgang etter politiregisterlovgivningen kan omtales og klargjøres i den grad det er behov for det. Det foreslås at bestemmelsen videreføres uten endringer.

5.4 Deling av taushetsbelagte opplysninger

5.4.1 Gjeldende rett

Forvaltningsorganers adgang til deling av taushetsbelagte personopplysninger begrenses av retten til privatliv etter Grunnloven § 102 og Den europeiske menneskerettskonvensjon (EMK) artikkel 8. Delingsadgangen begrenses videre av reglene om behandling av personopplysninger i forordning (EU) 2016/679 (personvernforordningen), som gjelder som norsk lov, jf. lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) § 1. Det vises til omtalen i Prop. 166 L (2020-2021) punkt 3.7 for en nærmere redegjørelse for de rettslige rammene for behandling, herunder utlevering av personopplysninger.

Etter forvaltningsloven § 13 g kan Kongen gi forskrift om at taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13 ikke skal være til hinder for at bestemte organer kan dele opplysninger for å utføre oppgaver som er lagt til avgiver- eller mottakerorganet, så langt delingen ikke utgjør et uforholdsmessig inngrep overfor den opplysningene gjelder, og om annen behandling av opplysninger i forbindelse med delingen. Etter annet punktum kan forskrifter etter første punktum om nødvendig også omfatte opplysninger som etter annen lov er underlagt særlige begrensninger i adgangen til å dele opplysninger etter § 13 b første ledd, der det foreligger et etablert samarbeid mellom organer.

5.4.2 Høringsforslaget

I § 3 første og annet ledd ble det foreslått at bestemte organer, se omtalen i punkt 3, kan dele opplysninger når det er nødvendig for å løse oppgaver som er lagt til mottaker- eller avsenderorganet, og som gjelder å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere lovbrudd som kan gi dårligere arbeidsvilkår, krenke arbeidstakers rettigheter, skade konkurransen i næringslivet eller medføre misbruk av skatte-, avgifts- eller velferdsordninger. Delingsadgangen for politiet ved utførelsen av forvaltningssaker eller sivile gjøremål reguleres i første ledd bokstav l, mens deling til politiet for deres utførelse av polisiære oppgaver reguleres i annet punktum. Adgangen til å dele med kommunene var etter annet ledd begrenset til konkrete saker om forebygging, avdekking, avverging eller sanksjonering av arbeidslivskriminalitet. I tredje ledd ble det foreslått at delingen av opplysninger skal skje skriftlig med mindre tidsmessige eller praktiske grunner nødvendiggjør muntlig deling. Det ble også foreslått regler om etterfølgende nedtegning av muntlig deling, og informasjon til mottaker ved deling av ikke-verifiserte opplysninger.

5.4.3 Høringsinstansenes uttalelser

Utlendingsnemnda (UNE), Sjøfartsdirektoratet, Petroleumstilsynet og Nasjonalt ID-senter (NID) ber om at de vurderes inkludert i bestemmelsene om deling av opplysninger og behandling av dem i det felles IKT-systemet.

Datatilsynet påpeker at DLE er den enheten hos netteier som utfører tilsyn med elektriske anlegg og elektrisk utstyr, og mener at opplysninger avgitt til en privat aktør etter forslaget blir tilgjengeliggjort for en rekke kontrollorganer uten klare rammer for deres bruk av dataene.

Samferdselsdepartementet og *Statens vegvesen* mener at fylkeskommunene bør vurderes inkludert i delingsbestemmelsen. Fylkeskommunene er vegmyndigheter for de fylkeskommunale vegene og er en viktig del et tverretattlig a-krimssamarbeid som Statens vegvesen og Bane NOR har tatt initiativ til. *Kommunesektorens organisasjon (KS)* og *Oslo kommune* mener at den foreslåtte regulering ikke er tilstrekkelig dekkende for alle sider av arbeidet kommunen foretar seg i kampen mot arbeidslivskriminalitet, og at adgang til informasjonsdeling ikke bør begrenset til enkeltsaker eller saksfelter. Statens vegvesen stiller også spørsmål ved om statlige og kommunale foretak og selskaper som Bane Nor, Avinor, Nye veier, Oslo Sporveier m.fl., og som deltar i samarbeidsforum for å forhindre arbeidslivskriminalitet i bygg- og anleggsbransjen, omfattes av delingsbestemmelsen.

Skattedirektoratet og *Asker kommune* mener at momentene i vurderingen av hvorvidt det er nødvendig å dele opplysninger for å bekjempe arbeidslivskriminalitet bør fastsettes i forskriften. Sistnevnte mener at fastsettelse av slike vilkår og momenter vil bidra til å ivareta grunnleggende krav til lovlighet og forutsigbarhet, sikre lik forvaltningspraksis og være en praktisk rettesnor for kommunen når de mottar anmodninger om utlevering av opplysninger. *Politihøgskolen* mener det i § 3 er etablert et klart nødvendighetskrav og har ingen innsigelser mot at forholdsmessighetsvilkåret ikke utdypes ytterligere i forskriftsteksten.

Politidirektoratet mener at en større adgang for forvaltningsorganer til å dele taushetsbelagte opplysninger med politiet ved påtalemyndigheten kan aktualisere en drøftelse av forholdet mellom den registrertes opplysningsplikt overfor det enkelte forvaltningsorgan og vernet mot selvinkriminering ved en eventuell viderefremming av slike opplysninger til påtalemyndigheten og kontrollorganer som har hjemmel til å ilegge administrative sanksjoner som anses som straff etter EMK. Direktoratet ber departementet vurdere hvordan selvinkrimineringsvernet skal ivaretas i regelverket.

5.4.4 *Departementets forslag*

5.4.4.1 *Organer som omfattes*

I merknadene til forvaltningsloven § 13 g i Prop. 166 L (2020–2021) Endringer i forvaltningsloven m.m. (utvidet adgang til informasjonsdeling) side 60 fremgår det at «*På områder der det foreligger et konkret behov for en utvidet delingsadgang for nærmere avgrensede formål, som der det er etablert et samarbeid mellom flere organer eller etater, bør det typisk vurderes å fastsette slike spesifikke delingshjemler i forskrift. Forskriftshjemmelen vil i utgangspunktet neppe være aktuell for organer som svært sjelden samarbeider, eller som ikke har behov for å dele taushetsbelagte opplysninger.*»

Det følger også av merknadene at «etablert samarbeid» for eksempel kan bygge på samarbeidsplikt etter annet regelverk, en avtale mellom organene eller praksis over noe tid. Dersom samarbeidet bygger på et formelt grunnlag eller er omfattende, vil det kunne regnes som etablert også der det har gått relativt kort tid.

UNE, Petroleumstilsynet og NID inngår ikke i de etablerte a-krimssamarbeidene i dag. Etter departementets vurdering gir ikke deres behov for informasjonsdeling i a-krimssaker per i dag

tilstrekkelig grunnlag for å etablere en delingshjemmel i forskriften. Departementet foreslår derfor ikke å inkludere disse i § 3 i denne omgang.

Sjøfartsdirektoratet har hatt et samarbeid med a-krimsentrene som ikke er formalisert, og ønsker et formalisert samarbeid. Direktoratet fører tilsyn med arbeidsmiljø og personlig sikkerhet i norske og utenlandske skip i Norge, noe som kan bidra til å avdekke forhold som bærer preg av sosial dumping eller bruk av utenlandsk arbeidskraft med manglende arbeidstillatelse.

Departementet mener at en adgang til informasjonsdeling med Sjøfartsdirektoratet er viktig for å kunne avdekke arbeidslivskriminalitet innenfor sjøfarten, og foreslår at direktoratet inkluderes i § 3.

Departementet bemerker at DLE er en del av det offentlige tilsynsapparatet for elsikkerhet og er underordnet Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB), som igjen er underordnet Justis- og beredskapsdepartementet. Ansatte i DLE er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven. Det fremgår av instruksjonen for DLE at tilsynet skal prioritere å avdekke og følge opp ulike former for ulovlig elektrisk arbeid, og samarbeide med andre relevante myndigheter i arbeidet mot ulovlig virksomhet. I a-krimssamarbeidet er DLE en sentral samarbeidspartner på områder som dekkskift, bilpleie og ved innkvartering som arbeidsgiver tilrettelegger for sine arbeidstakere. Tilsynets bidrag inn i samarbeidet er primært relatert til tilsyn med virksomheter innen elektrofagområdet. Det er usikkert i hvilken grad opplysninger i AMS-målere har relevans for a-krimssamarbeidet. I den grad opplysninger om samlet strømforbruk deles, følger det tydelig av § 3 i denne forskriften at det skal være nødvendig for å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere bestemte lovbrudd som nevnes i bestemmelsen.

Departementet mener på bakgrunn av dette at DLE bør inkluderes i delingshjemmelen og foreslår å videreføre dette forslaget i § 3.

Departementet er enig i at fylkeskommuner bør gis hjemmel til å dele informasjon i a-krimssaker, og at delingshjemmelen for fylkeskommuner og kommuner ikke bør begrenses til enkeltsaker eller saksfelter. Adgang til deling og tilgang til informasjon i det felles IKT-systemet er imidlertid kun nødvendig for enkelte enheter i fylkeskommuner og kommuner som jobber med arbeidslivskriminalitet. Departementet foreslår derfor i § 3 første ledd at kommuner og fylkeskommuner som inngår i et etablert a-krimssamarbeid, kan dele informasjon med de øvrige organene i bestemmelsen. I tillegg videreføres forslaget til annet ledd med tilføyelsen av fylkeskommuner. Dette innebærer at kommuner og fylkeskommuner kan dele opplysninger med organer nevnt i § 3 første ledd første punktum i konkrete saker, som anskaffelsessaker, selv om de ikke inngår i et etablert a-krimssamarbeid. Delingen kan bare skje i den grad kravene om oppgaver, formål og nødvendighet etter § 3 er oppfylt. Tilgangen til det felles IKT-systemet gjelder kun for kommuner og fylkeskommuner som inngår i et etablert a-krimssamarbeid og er dessuten avhengig av at den ansatte som skal gis tilgang, har tjenstlig behov for den, jf. forslag til § 4.

Når det gjelder behovet for informasjonsdeling for statlige eller kommunale foretak eller selskap som deltar i samarbeidsforum for å forebygge arbeidslivskriminalitet i bygg- og anleggsbransjen, er departementets vurdering at det eventuelt kan vurderes en egen delingshjemmel for slike fora på et senere tidspunkt.

5.4.4.2 Nødvendighetskravet

Det følger av Prop. 166 L (2020–2021) Endringer i forvaltningsloven m.m. (utvidet adgang til informasjonsdeling) punkt 8 at forskriftshjemmelen «*begrenses til å omfatte deling som ikke vil være uforholdsmessig overfor den opplysningene gjelder. Spørsmålet om delingen vil være uforholdsmessig må vurderes konkret i forbindelse med forskriftsfesting av den aktuelle delingsadgangen. Vilåret om forholdsmessighet må derfor fastsettes og eventuelt presiseres nærmere i den enkelte forskriften.*»

I vilåret om nødvendighet ligger blant annet et krav om at deling av personopplysninger ikke skal være uforholdsmessig overfor den registrerte. Hvorvidt deling av opplysninger er nødvendig og forholdsmessig, beror på en konkret vurdering i det enkelte tilfellet. Flere momenter vil kunne være relevante i en slik vurdering. Etter departementets vurdering er det i utgangspunktet ikke et stort behov for å presisere nødvendighetskravet i forskriften. Departementet ser likevel fordelene med en presisering slik Asker kommune har påpekt. Det foreslås derfor et nytt annet ledd som presiserer at det ved vurderingen av nødvendighetskravet skal foretas en forholdsmessighetsvurdering hvor det blant annet legges vekt på formålet med delingen, det aktuelle lovbruddets karakter og alvorlighet, konsekvenser det har for den enkelte arbeidstaker, arbeidslivet eller velferdssystemet og hvor sensitive opplysningene er.

5.4.4.3 Selvinkrimineringsvern

Problemstillingen knyttet til selvinkriminering som påpekt av Politidirektoratet er drøftet i Prop. 62 L (2015–2016) Endringer i forvaltningsloven mv. (administrative sanksjoner mv.) punkt 22. Departementet mente den gangen at spørsmålet om bevisavskjæring pga. selvinkrimineringsvernet skulle overlates til domstolen i den enkelte sak, da det er et prinsipp om fri bevisføring etter norsk rett. Det ble imidlertid fastsatt i forvaltningsloven § 48 at i sak om administrativ sanksjon skal forvaltningsorganet gjøre parter som det er aktuelt for, oppmerksom på at det kan foreligge en rett til ikke å svare på spørsmål eller utlevere dokumenter eller gjenstander når svaret eller utleveringen vil kunne utsette vedkommende for administrativ sanksjon eller straff. Departementet har vurdert å innta en henvisning til denne bestemmelsen, men funnet at det ikke er nødvendig.

5.5 Bruk av og tilgang til et felles IKT-system

I § 4 ble det foreslått at organene som kan dele personopplysninger etter § 3 også kan behandle opplysningene i et felles IKT-system. Begrepet «personopplysninger» etter første ledd omfatter både personopplysninger som ikke er taushetsbelagte og opplysninger om noens personlige forhold som er taushetsbelagt etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 1. Behandlingen omfatter også opplysninger etter forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2 om tekniske innretninger og fremgangsmåter samt drifts- eller forretningsforhold som det vil være av konkurransemessig betydning å hemmeligholde av hensyn til den som opplysningen angår. Videre ble det foreslått at ansatte i Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten, Tolletaten og politiet som er lokalisert i a-

krimsentrene, skal gis tilgang til det felles IKT-systemet, og at ansatte i samtlige organer nevnt i § 3 som ikke er lokalisert i et a-krimssenter, men som deltar i et etablert a-krimssamarbeid, kan gis slik tilgang. Tilgangen forutsetter at vedkommende ansatt har tjenstlig behov for den.

Norsk Økriminalforening mener at det bør vurderes å ta inn en presisering i forskriftens § 4 annet ledd, som omfatter personell med styrende roller i de etablerte organene, slik at disse likestilles med ansatte i a-krimssentrene, og dermed kan gis tilgang til IKT-systemet. Videre påpeker foreningen at forskriften bruker begrepene «samarbeid», «etablert samarbeid» og «formalisert a-krimssamarbeid» om hverandre, at det er uklart hvilken betydning begrepsbruken har for innholdet i forskriftsteksten og at dette bør klargjøres. *Skatteetaten* mener også at begrepet «formalisert» a-krimssamarbeid kan skape usikkerhet knyttet til forståelsen av forskriften, og viser til at begrepet «etablert» brukes i forvaltningsloven § 13 g.

Politidirektoratet mener tilgang til og sammenstilling av informasjon vil kunne medføre et økt skadepotensiale dersom uvedkommende skulle få tilgang til opplysningene. Videre mener direktoratet at ulike trusselvurderinger peker på innsidevirksomhet som en trussel, og at det bør hjemles et krav om fremleggelse av politiattest før det gis tilgang til det felles IKT-systemet.

Departementet viser til at § 4 annet ledd annet punktum er formulert generelt og vil omfatte ansatte med tjenstlig behov, uavhengig av hvilken rolle de har. Dette gjelder også ledere. Når det gjelder begrepsbruken, er departementet enig i at denne bør tydeliggjøres og foreslår at begrepet «formalisert» erstattes med «etablert». Departementet viser til forarbeidene til forvaltningsloven § 13 g om betydningen av dette begrepet.

Krav om politiattest var ikke en del av høringen og kan heller ikke fastsettes med hjemmel i forvaltningsloven § 13 g. Et eventuelt krav om politiattest må i tilfelle utredes nærmere og vil kreve en ny høring. Departementet vil komme tilbake til dette spørsmålet dersom det skulle vise seg å være et reelt behov for det.

5.6 Sammenstilling

I § 5 ble det foreslått at organene som kan dele opplysninger etter § 3, også skal kunne sammenstille opplysningene når det er nødvendig for å avdekke informasjon og utarbeide analyser, rapporter og beslutningsgrunnlag. Sammenstillingen kan skje i det felles IKT-systemet og ved bruk av helautomatiske analyseverktøy.

NTL Skatt mener at det bør presiseres at sammenstilling også kan skje for å evaluere og vurdere effekter av innsats og virkemiddelbruk. *NTL Skatt* stiller også spørsmål om begrepet «aktører som begår lovbrudd» krever at det må kunne bevises at det begås lovbrudd, noe de i tilfelle mener ville være for strengt. *Oslo politidistrikt* mener det kan vurderes om bestemmelsen i større grad bør gjenspeile begrepsbruken i etterretningsdoktrinens definisjon av etterretning og foreslår flere endringer, blant annet at sammenstilling kan foretas for å utarbeide grunnlag for styring.

Departementet ser behovet for sammenstilling for å evaluere og utarbeide beslutningsgrunnlag for styring av innsats og virkemiddelbruk, og foreslår endringer i bestemmelsen for å

imøtekomme disse innspillene. Når det gjelder begrepet «aktører som begår lovbrudd» bemerkes at det ikke stilles krav til at det må kunne bevises at aktøren som det registreres personopplysninger om, har begått lovbrudd. Vilkårene i § 3 må imidlertid foreligge for at personopplysninger skal kunne registreres og sammenstilles. For å tydeliggjøre dette og at produkter av sammenstillingen skal være knyttet til lovbrudd som er nevnt i § 3, foreslår departementet også endringer i ordlyden i § 5.

5.7 Opplysninger som kan behandles

5.7.1 Gjeldende rett

Personvernforordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e gir adgang til behandling når dette er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt. Artikkel 6 nr. 3 krever at det i disse tilfellene foreligger et supplerende rettsgrunnlag i unionsretten eller nasjonalretten.

Etter personvernforordningen artikkel 9 nr. 1 er behandling av særlige kategorier av personopplysninger forbudt, dersom ikke et av unntakene i artikkel 9 nr. 2 kommer til anvendelse. Artikkel 9 nr. 2 g åpner for behandling som er nødvendig av hensyn til «viktige allmenne interesser». Slik behandling krever et særskilt rettslig grunnlag og skal «stå i et rimelig forhold til det mål som søkes oppnådd, være forenlig med det grunnleggende innholdet i retten til vern av personopplysninger og sikre egnede og særlige tiltak for å verne den registrertes grunnleggende rettigheter og interesser».

Personvernforordningen artikkel 10 regulerer behandling av personopplysninger om «straffedommer og lovovertrедelser eller tilknyttede sikkerhetstiltak». Etter bestemmelsens første punktum oppstilles det ingen særlige krav for behandling av slike personopplysninger når behandlingen skjer «under en offentlig myndighets kontroll». Adgangen til behandling beror i slike tilfeller kun på artikkel 6.

5.7.2 Høringsforslaget

I § 6 ble det foreslått at behandlingen av opplysninger også kan omfatte særlige kategorier av opplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertrедelser etter personvernforordningen artikkel 9 og 10, når det er nødvendig for å ivareta formålet i § 3.

I § 3 ble det foreslått et krav om at det skal opplyses til mottakeren og nedtegnes dersom det utleveres opplysninger som ikke er verifiserte.

5.7.3 Høringsinstansenes uttalelser

Datatilsynet mener at forskriften må angi nærmere rammer for behandlingen, herunder hvilke typer personopplysninger som er ment omfattet av det rettslige grunnlaget den skal utgjøre. *Oslo kommune* foreslår at det istedenfor en uttømmende liste med opplysninger kan lages en ikke uttømmende liste over kategorier av opplysninger som typisk er relevante i arbeidet. Dette vil bidra til åpenhet omkring den behandlingen av personopplysninger som reguleres av forskriften.

NAV mener at det i større grad bør gis regler som spesifiserer behandlingen når det gjelder særlige personopplysninger som kan samles inn. NAV mener også at det bør komme frem av forskriften at det er en snever delingsadgang for særlige kategorier personopplysninger, og at bestemmelsen bør angi konkret hvilke særskilte kategorier personopplysninger som kan samles inn, og til hvilket formål.

Asker kommune mener at personopplysninger som behandles ifølge personvernforordningen skal være korrekte, og at opplysninger som deles derfor i utgangspunktet bør være verifiserte. Kommunen er enig i at det kan være behov for behandling av slike opplysninger, men mener at det i tillegg bør fastsettes en frist for når opplysningene enten må være verifisert eller slettes, dersom de ikke lar seg verifisere.

5.7.4 Departementets forslag

Departementet er enig i at det er behov for å regulere hvilke typer personopplysninger som kan behandles etter forskriften. Det er imidlertid vanskelig uttømmende å regulere hva som skal kunne registreres i det felles IKT-systemet. Kriminaliteten i arbeidslivet endrer seg og kan flytte til nye bransjer. I tillegg kan det finnes opplysninger som er nødvendige å behandle for å avverge alvorlig arbeidslivskriminalitet, men som departementet på nåværende tidspunkt ikke har oversikt over. Det vil være uheldig å avgrense mot behandling av slike opplysninger. En ikke uttømmende liste vil derimot etter departementets vurdering kunne tydeliggjøre hvilke opplysninger som i hovedsak kan behandles. Departementet foreslår derfor en ny § 6 som angir hvilke type opplysninger som kan behandles etter modell fra politiregisterforskriften §§ 59-4 og 59-5 for NTAES. Disse er opplysninger som typisk behandles i en a-krimsak. Formuleringen «blant annet» innebærer likevel at andre opplysninger enn de nevnte i bestemmelsen også vil kunne behandles dersom de er nødvendige for å løse oppgaver som nevnt i § 3.

Når det gjelder behandlingen av særlige kategorier av opplysninger, foreslår departementet i § 7 å begrense behandlingen til opplysninger om fagforeningsmedlemskap og helseforhold, som er påpekt av arbeidsgruppen som nødvendige å dele og behandle. Departementet legger til grunn at det i praksis vil være mest aktuelt å behandle opplysninger som indikerer at den registrerte er syk eller skadet, som for eksempel at vedkommende har vært utsatt for en arbeidsulykke eller utført lønnet arbeid mens vedkommende har vært sykmeldt eller uføretrygdet, og ikke nærmere om vedkommendes sykdommer, diagnoser, plager eller skader. Det skal foretas grundige nødvendighetsvurderinger ved behandling av slike opplysninger og de skal ikke deles dersom formålet med delingen kan ivaretas gjennom mindre inngripende tiltak for den registrerte. Bestemmelsen er uttømmende slik at det ikke vil være adgang for behandling av andre særlige kategorier av opplysninger slik som rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk oppfatning, religion, filosofisk overbevisning, genetiske og biometriske opplysninger, seksuelle forhold eller seksuelle orientering.

Forslaget til behandling av straffedommer og lovovertrедelser etter personvernforordningen artikkel 10 videreføres i § 7 bokstav c.

Departementet er enig med Asker kommune i at opplysninger som behandles, i utgangspunktet bør være verifiserte. Behandlingen av opplysninger må uansett følge kravet om korrekthet i personvernforordningen, som innebærer at opplysninger skal kontrolleres for riktighet og slettes straks dersom de ikke er riktige. Departementet ser derfor ikke behov for en særskilt regulering av behandlingen av slike opplysninger.

5.8 *Behandlingsansvarlig*

5.8.1 *Gjeldende rett*

Det følger av personvernforordningen artikkel 4 nr. 7 at den behandlingsansvarlige skal være en fysisk eller juridisk person, en offentlig myndighet, en institusjon eller ethvert annet organ som alene eller sammen med andre bestemmer formålet med behandlingen av personopplysninger og hvilke midler som skal benyttes. Det følger også av denne bestemmelsen at den behandlingsansvarlige eller de særlige kriteriene for utpeking av vedkommende, kan fastsettes i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett, når formålet med og midlene for behandlingen er fastsatt i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett.

Videre følger det av artikkel 26 nr. 1 at dersom to eller flere behandlingsansvarlige i fellesskap fastsetter formålene med og midlene for behandlingen, skal de være felles behandlingsansvarlige. De skal på en åpen måte fastsette sitt respektive ansvar for å overholde forpliktelsene i forordningen, særlig med hensyn til utøvelse av den registrertes rettigheter og den plikt de har til å framlegge informasjonen nevnt i artikkel 13 og 14, ved hjelp av en ordning seg imellom, med mindre og i den grad de behandlingsansvarliges respektive ansvar er fastsatt i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som de behandlingsansvarlige er underlagt jf. annet punktum. I ordningen kan det utpekes et kontaktpunkt for registrerte, jf. tredje punktum.

5.8.2 *Høringsforslaget*

I § 7 i utkastet som var på høring, ble det foreslått at Skattedirektoratet har ansvaret for ivaretagelse av fellestjenester knyttet til det felles IKT-systemet, som administrative aktiviteter innen drift, forvaltning, vedlikehold, sikring og utvikling av IKT-systemet. Det ble også foreslått at Skattedirektoratet har behandlingsansvaret for behandlingen av personopplysninger i det felles IKT-systemet ved utførelse av nevnte fellestjenester.

5.8.3 *Høringsinstansenes uttalelser*

Datatilsynet, Politidirektoratet og Oslo politidistrikt mener at ansvarsforholdet mellom etatene bør tydeliggjøres, og at dersom felles behandlingsansvar passer best på de reelle ansvarsforholdene, så bør dette uttrykkelig reguleres i forskriften. *Nasjonalt ID-senter* uttaler at arbeidsgruppens forslag om å overlate til organene å fastlegge behandlingsansvaret for de enkelte behandlingsaktivitetene på grunnlag av forordningens alminnelige regler, også i hvilken utstrekning det foreligger felles behandlingsansvar, virker riktig.

5.8.4 Departementets forslag

Etter departementets vurdering er formålet med og midlene for behandlingen av personopplysninger etter denne forskriften i stor grad er fastsatt i selve forskriften. Den behandlingsansvarlige eller de særlige kriteriene for utpeking av denne kan derfor etter departementets vurdering fastsettes i denne forskriften.

Departementet har vurdert et felles behandlingsansvar for Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten, Tolletaten og Politidirektoratet. En slik regulering kan gi bedre oversikt for både myndighetene i a-krimssamarbeidet og de registrerte med tanke på hvor henvendelser vedrørende behandlingen av personopplysninger i det felles IKT-systemet skal rettes og hvem som skal behandle dem. Forskriften åpner imidlertid for at andre organer enn de nevnte myndighetene kan behandle opplysninger i IKT-systemet. Et slikt felles behandlingsansvar vil utelukke selvstendig behandlingsansvar for de enkelte organene og innebære at de fem sentrale myndighetene må ha kontroll over andre organers behandling av opplysninger i systemet og være ansvarlige for behandlingen og eventuelle pålegg og bøter fra Datatilsynet. Departementet har derfor funnet at det er mer hensiktsmessig at disse myndighetene selv avtaler en ordning seg imellom om ivaretagelsen av behandlingsansvaret. En slik ordning kan innebære en kombinasjon av selvstendig og felles behandlingsansvar, og gi oversikt over hva de enkelte organene alene eller i felleskap med andre organer har ansvaret for. Departementet foreslår derfor et nytt første ledd i § 8 om at Arbeidstilsynet, NAV, Skatteetaten, Tolletaten og Politidirektoratet skal sørge for at det etableres en ordning for ivaretagelse av behandlingsansvaret, og at det skal utpekes et kontaktpunkt for de registrerte. Forslaget i annet og tredje ledd videreføres uten endringer.

5.9 Arkivering og sletting

I § 8 i utkastet som var på høring ble det foreslått at opplysningene i det felles IKT-systemet skulle arkiveres og avleveres til Arkivverket etter arkivlova med forskrifter, og at opplysninger som ikke skulle bevares etter arkivreglene, skulle slettes når de ikke lenger er nødvendige for formålet i § 3.

Datatilsynet, Politidirektoratet og Oslo politidistrikt mener det bør foreslås konkrete slettefrister for behandling av opplysninger til ulike formål. Politidirektoratet og Oslo politidistrikt påpeker at det er gode vurderinger og viktige hensyn som ligger bak slettekravene i politiregisterforskriften. Opplysninger som utleveres fra politiets registre til det felles IKT-systemet, vil kunne lagres og arkiveres der også etter at de skulle vært slettet i politiets registre.

Departementet er enig i disse innspillene og foreslår i § 9 annet ledd en slettefrist, der utgangspunktet er at opplysninger slettes når de ikke lenger er nødvendige for formålet i § 3 og senest innen 3 år, med mulighet for forlengelse på 3 år om gangen dersom fortsatt behandling av opplysningen er nødvendig. Departementet legger til grunn at en a-krimssak normalt vil være avsluttet eller overført til et konkret organ for oppfølging innen 3 år. Det vil imidlertid være tilfeller hvor saken må følges opp i a-krimssamarbeidet lenger. Departementet foreslår også et nytt annet punktum i første ledd som tydeliggjør at opplysninger som skal arkiveres etter arkivlova, skal gjøres utilgjengelig innen de samme tidsfristene og oppbevares atskilt fram til de avleveres

til Arkivverket. Slik utilgjengeliggjøring innebærer at alle tilganger fjernes, slik at opplysningene ikke lenger kan leses, endres eller slettes.

5.10 Endringer i skatteforvaltningsforskriften

Det følger av gjeldende skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1 annet ledd bokstav m at opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter til bruk for medarbeidere som deltar i et tverretattlig samarbeid ved a-krimssenter for å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere arbeidslivskriminalitet, og at taushetsplikten ikke er til hinder for at saksopplysninger overleveres til deltakende etater for videre oppfølging.

I § 10 i utkastet som var på høring, ble det foreslått to alternativer for endring i nevnte bestemmelse i skatteforvaltningsforskriften for å utvide delingsadgangen til å gjelde offentlige myndigheter som omfattes av a-kriminformasjonsforskriften, og ikke bare de som er lokalisert i a-krimssentrene. I alternativ en ble det foreslått å endre dagens formulering «til bruk for medarbeidere som deltar i et tverretattlig samarbeid ved a-krimssenter» til «til bruk for medarbeidere som deltar i et tverretattlig samarbeid ved et a-krimssenter eller et annet tverretattlig etablert samarbeid». I alternativ to ble nevnte formulering foreslått endret til «som nevnt i a-kriminformasjonsforskriften § 3».

Skattedirektoratet og LO har uttalt at de støtter alternativ 2.

Departementet foreslår å innta alternativ 2 i § 11.

5.11 Opplysningsplikt

I høringsforslaget ble det ikke foreslått en plikt for organene i a-krimssamarbeidet til å dele opplysninger med hverandre.

LO mener det er nødvendig med opplysningsplikt mellom etatene i a-krimssamarbeidet, spesielt i de sakene som påfører individer og samfunn stor skade eller økonomisk tap. Informasjonsplikt kan også være nyttig i et forbyggende perspektiv. De mener videre at det bør innføres en generalklausul med hjemmel for å dele, lagre og sammenstille informasjon mellom etatene i a-krimssamarbeidet, slik det er etter svensk rett. *Oslo politidistrikt* og *Fair Play bygg Norge* mener også at det bør være en plikt til å dele opplysninger. *Politidirektoratet* er enig med arbeidsgruppen i at det ikke foreligger et tilstrekkelig behov for å innføre en opplysningsplikt, men uttaler at det kan være aktuelt å se på behovet på nytt når den nye forskriften har virket en stund. *Økokrim*, *Politihøgskolen*, *Sør-Vest politidistrikt* og *Riksadvokaten* gir uttrykk for det samme.

Departementet bemerker at forskriftshjemmelen i forvaltningsloven ikke åpner for å fastsette en opplysningsplikt. Videre er det etter departementets vurdering ikke tilstrekkelige grunner for å innføre en opplysningsplikt på nåværende tidspunkt. Det er særlig behovet for en hjemmel for deling av opplysninger som har vært påpekt av de samarbeidende etatene hittil, og ikke en plikt til å dele. Departementet mener også at de svenske reglene, som er innført på bakgrunn av

Sveriges utfordringer med utbredt og alvorlig organisert kriminalitet, og som er begrenset til denne typen kriminalitet, ikke nødvendigvis er egnet for norske a-krimforhold. Etter det vi kjenner til, har svenske myndigheter også utfordringer med hjemmelsgrunnlaget for informasjonsdeling knyttet til arbeidslivskriminalitet, og dette er noe de fortsatt jobber med. Spørsmålet om informasjonsplikt kan vurderes på et senere tidspunkt dersom delingshjemmelen skulle vise seg ikke å ivareta informasjonsbehovet.

5.12 Personvernkonsekvensutredning

Datatilsynet uttaler at «arbeidsgrupperapporten burde ha inneholdt en slik vurdering, og at det ikke er gjort vurderinger av personvernkonsekvenser i tråd med forordningens krav. Videre fastsetter heller ikke forslaget til forskriften egnede og særlige tiltak. Konsekvensen av disse manglene medfører at forslaget ikke kan gjennomføres i sin nåværende form.»

Organene i a-krim samarbeidet deler personopplysninger og behandler disse i deres felles IKT-løsning i dag. Forskriftsforslaget medfører at flere og mer sensitive personopplysninger, som opplysninger om helse og fagforeningsmedlemskap, kan deles. Opplysningene kan også deles med flere organer enn det som gjøres i dag, og til organer som ikke har ansatte lokalisert i et a-krim senter. Forslaget medfører i utgangspunktet ingen utvidelse av den personkretsen som det behandles opplysninger om. Dette gjelder primært personer som mistenkes for å begå eller medvirker til arbeidslivskriminalitet, eller som utsettes for eller varsler eller gir informasjon om slik kriminalitet.

Forslaget utgjør åpenbart et inngrep i den registrertes personvern. Det er imidlertid helt nødvendig for offentlige myndigheter å kunne dele opplysninger som nevnt i §§ 6-7 for å kunne forebygge og bekjempe arbeidslivskriminalitet på en effektiv måte. Hensynet til offentlig orden, trygghet, økonomi og velferd, og arbeidstakeres helse og rettigheter, veier etter departementets vurdering tyngre enn den registrertes rett til å råde over sine egne personopplysninger. I tilfeller hvor den registrerte er den utsatte arbeidstakeren eller den som varsler eller informerer om arbeidslivskriminalitet, antar departementet at myndighetenes behandling av vedkommendes personopplysninger oppfattes i mindre grad som et inngrep i deres personvern.

Behandlingen av opplysninger etter denne forskriften vil ha tydelig hjemmel i lov og forskrift. Forskriften tydeliggjør i stor grad formålet med behandlingen og hvilke typer opplysninger som kan behandles. Behandlingen av særlige kategorier opplysninger er begrenset til kun opplysninger om helse og fagforeningsmedlemskap, og det gis regler for tilgang, arkivering og sletting av opplysningene. Den registrerte har også rett til informasjon, innsyn, retting og klage til Datatilsynet etter personopplysningsloven.

Videre er det etablert rutiner og innebygde løsninger for å sikre informasjonen i det felles IKT-systemet. Tilgangen skal kun gis til ansatte fra de samarbeidende organene som er i et etablert a-krim samarbeid. Tilgangen skal behøvsprøves, og trekkes tilbake straks den ansatte avslutter arbeidsforholdet, endrer arbeidsoppgaver eller av andre grunner ikke lenger har behov for den. Tilgangen kan også begrenses slik at innholdselementer som et organ ikke skal ha tilgang til, ikke vises for ansatte fra dette organet. Pålogging i IKT-systemet krever autentisering og alle

handlinger som utføres i systemet logges med autentisert bruker for å sikre full sporbarhet. Det er også lagt inn i systemet funksjoner for automatisk avslutting av saker og automatisk sletting av data. I tillegg skal det vurderes etablert funksjoner for varsling av saker som skal avsluttes og automatisk anonymisering. Tidspunktet for disse aktivitetene vil være i tråd med slettefristen i § 9.

Departementet mener at ovennevnte regler og rutiner samlet vil bidra til å ivareta den registrertes rettigheter og personvern. I tillegg vil myndighetene som har behandlingsansvaret for det felles IKT-systemet bli bedt om å foreta personvernkonsekvensutredning etter personvernforordningen art. 35 når forskriften er fastsatt.

6 Ikrafttredelse

En tydelig hjemmel for deling, lagring og sammenstilling av opplysninger har over lengre tid vært påpekt av etatene i a-krimisamarbeidet som en av de sentrale hindringene for effektivt samarbeid og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Myndighetene som har behandlingsansvaret for det felles IKT-systemet må utføre en personvernkonsekvensutredning før informasjonsbehandling etter de nye bestemmelsene kan skje. Det kreves ellers ikke endringer som må foretas før forskriften kan tre i kraft. Departementet mener derfor at forskriften bør tre i kraft så fort som mulig, og foreslår ikrafttredelse 20. juni 2022.

7 Administrative og økonomiske konsekvenser av forslaget

Forslaget til forskrift vil i noen grad kunne effektivisere forvaltningens arbeid, blant annet ved at kostnadene knyttet til innhenting og bearbeiding av opplysningene på nytt, reduseres. Det antas at endringene også vil kunne bidra til en mer effektiv bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, og at dette over tid vil være samfunnsøkonomisk lønnsomt.

Det antas at forskriften ikke vil medføre behov for betydelige tekniske endringer i det felles IKT-systemet. Kostnadene til dette systemet deles i dag mellom Skatteetaten, NAV, Arbeidstilsynet og politiet. I statsbudsjettet 2019 fikk disse etatene en tildeling på 20 millioner kroner til innsats mot arbeidskriminalitet, hvorav 10 millioner skal gå til teknologistøtte. Det legges derfor til grunn at forskriften vil medføre begrensede økonomiske og administrative konsekvenser. Eventuelle økte kostnader knyttet til IKT-systemet dekkes innenfor gjeldende budsjetttramme.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r:

Det fastsettes forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet (akriminformasjonsforskriften). Forskriften fastsettes i samsvar med vedlegg til resolusjonen.

Forskrift om deling av taushetsbelagte opplysninger og behandling av personopplysninger m.m. i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet (a-kriminformasjonsforskriften)

Fastsatt ved kgl.res. 17. juni 2022 med hjemmel i lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven) § 13 g. Fremmet av Justis- og beredskapsdepartementet.

§ 1 Formål

Formålet med forskriften er å sikre nødvendig adgang til deling og annen behandling av taushetsbelagte opplysninger for å oppnå et effektivt samarbeid om forebygging og bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. Forskriften skal også bidra til ivaretagelse av personvern.

§ 2 Forholdet til personopplysningsloven

Personopplysningsloven gjelder for behandlingen av personopplysninger i det tverretatlige samarbeidet mot arbeidslivskriminalitet med utfyllende regler fastsatt i denne forskriften.

§ 3 Deling av taushetsbelagte opplysninger

Når det er nødvendig for å løse oppgaver som er lagt til mottaker- eller avsenderorganet, og som gjelder å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere lovbrudd som kan gi dårligere arbeidsvilkår, krenke arbeidstakeres rettigheter, skade konkurransen i næringslivet eller medføre misbruk av skatte-, avgifts- eller velferdsordninger, kan følgende organer dele opplysninger med hverandre uten hinder av taushetsplikt etter forvaltningsloven § 13:

- a. Arbeids- og velferdsetaten
- b. Arbeidstilsynet
- c. Det lokale el-tilsyn
- d. Fiskeridirektoratet
- e. Fylkeskommuner eller kommuner som inngår i et etablert a-krimisamarbeid
- f. Kystvakten
- g. Mattilsynet
- h. Sjøfartsdirektoratet
- i. Statens vegvesen

- j. Utlendingsdirektoratet
- k. Statens innkrevingsentral, Innkrevingsentralen for bidrag og tilbakebetalingskrav og øvrige innkrevingsmyndigheter under Skatteetaten når de er underlagt taushetsplikt etter forvaltningsloven
- l. Politiet når de utfører forvaltningsoppgaver eller sivile gjøremål

Organene nevnt i første punktum kan på samme vilkår dele slike opplysninger med Skatteetaten, Tolletaten, politiet og medarbeidere i Nasjonalt tverretattlig analyse- og etterretningssenter.

I forbindelse med konkrete saker om forebygging, avdekking, avverging eller sanksjonering av lovbrudd som nevnt i første ledd kan organene nevnt i første ledd første punktum, så langt det er nødvendig, også dele taushetsbelagte opplysninger med enheter og personer i andre fylkeskommuner eller kommuner som er berørt av sakene. De aktuelle fylkeskommunene og kommunene kan på tilsvarende vilkår dele slike opplysninger med de nevnte organene og med hverandre.

Ved vurderingen av hva som er nødvendig etter første ledd, skal det foretas en forholdsmessighetsvurdering, der det blant annet skal legges vekt på formålet med delingen, det aktuelle lovbruddets karakter og alvorlighet, konsekvensene for den enkelte arbeidstaker, arbeidslivet eller velferdssystemet og opplysningenes sensitivitet.

Opplysningene skal deles skriftlig eller gjennom registrering i det felles IKT-systemet, med mindre tidsmessige eller praktiske grunner gjør det nødvendig å dele muntlig. Dersom opplysningene deles utenfor det felles IKT-systemet, skal det nedtegnes hvilke opplysninger som deles, og hvem som mottar opplysningene. Deles opplysninger som ikke er verifiserte, skal dette opplyses til mottakeren og nedtegnes.

§ 4 Bruk og tilgang til et felles IKT-system

Organene nevnt i § 3 første ledd kan behandle personopplysninger og opplysninger som omfattes av forvaltningsloven § 13 første ledd nr. 2, i et felles IKT-system når det er nødvendig for å løse oppgaver som nevnt i § 3 første ledd.

Ansatte i Arbeidstilsynet, Arbeids- og velferdsetaten, Skatteetaten, Tolletaten og politiet skal gis tilgang til det felles IKT-systemet dersom de er lokalisert i a-krimsentrene og har tjenstlig behov for slik tilgang. Ansatte i offentlige organer nevnt i § 3 første ledd som deltar i et etablert a-krimssamarbeid, kan også gis tilgang til systemet dersom de har tjenstlig behov for det, og det er nødvendig for å løse oppgaver som nevnt i § 3 første ledd.

§ 5 Sammenstilling

Organene nevnt i § 3 første ledd kan sammenstille personopplysninger som er delt for å løse oppgaver som nevnt i § 3 første ledd, når dette er nødvendig for å

- a. avdekke relevant informasjon om lovbrudd som nevnt i § 3 første ledd
- b. utarbeide analyser og rapporter om aktører, miljøer, utviklingstrekk og aktiviteter knyttet til lovbrudd som nevnt i § 3 første ledd, eller
- c. utarbeide evalueringer og beslutningsgrunnlag for styring, prioriteringer, valg av kontrollobjekter og bruk av virkemidler.

Sammenstillingen kan skje gjennom bruk av et felles IKT-system og ved bruk av helautomatiserte analyseverktøy.

§ 6 Opplysninger som kan behandles

Når det er nødvendig for å løse oppgaver som nevnt i § 3 første ledd, kan blant annet opplysninger om følgende forhold behandles:

- a. navn og eventuelle alias
- b. adresse, kjønn, sivil status, fødested og fødselsnummer
- c. statsborgerskap, oppholdsgrunnlag og -status
- d. utlendingsidentifikasjon, identifikasjonsnummer og -kort, misbrukt eller fiktiv identitet
- e. andre folkeregistrerte opplysninger
- f. signalement og bilde
- g. elektronisk kontaktinformasjon og elektroniske profiler på Internett
- h. utdanning, kvalifikasjoner, lisenser, godkjenninger, sertifikater mv.
- i. ansettelsesforhold, yrker og verv
- j. oppdrag, kontrakter og avtaleforhold
- k. tilknytning til virksomheter eller personer som bistår den registrerte eller utsetter vedkommende for arbeidslivskriminalitet og kontaktpersoner
- l. at noen har blitt eller kan bli utsatt for arbeidslivskriminalitet
- m. personer som gir opplysninger om arbeidslivskriminalitet
- n. bevegelsesmønstre og grensepasseringer, inn- og utreise og opphold til inn- og utland, herunder om registrering, identitet, internatopphold, utvisning og grensekontroll
- o. formuesgoder, herunder fast eiendom og tilknyttede eierforhold, rettigheter og løsøre
- p. motorvogn eller annet transportmiddel, identifikasjonsnummer, historikk, bruk og eierforhold
- q. virksomhetsidentifikasjon, herunder navn og organisasjonsnummer
- r. eierskap, formelle og uformelle roller, tilknytninger til andre fysiske eller juridiske personer eller formuesmasse, herunder utenlandsk trust eller tilsvarende juridisk arrangement, overdragelse og omstrukturering

- s. transaksjoner og betalingsopplysninger, bankkonti, finansielle instrumenter, elektroniske valuta og -penger, andre typer finanskonti og kontodisponent
- t. budsjett- og regnskap, inntekt og formue, skattefastsetting og -beregning, rapporteringspliktig eller innrapportert skatt, gebyr eller avgift og innkreving
- u. stønader, ytelser, trygder, pensjon, arbeidsmarkedstiltak, ytelser etter forsikringsavtaleloven og andre subsidie- tilskudds- og støtteordninger, lønns- og trekkoppgaver, refusjoner, og opplysninger om forhold som ligger til grunn for disse
- v. konkurs- og bobehandling
- w. tidligere kontroller og ilagte administrative sanksjoner

§ 7 Behandling av særlige kategorier av personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser

Når det er nødvendig for å løse oppgaver som nevnt i § 3 første ledd, kan behandlingen av opplysninger etter denne forskriften også omfatte følgende opplysninger:

- a. fagforeningsmedlemskap
- b. helseforhold
- c. personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 10

§ 8 Behandlingsansvar

Arbeidstilsynet, Arbeids- og velferdsetaten, Skatteetaten, Tolletaten og Politidirektoratet skal sørge for at det etableres en ordning for ivaretagelse av behandlingsansvaret. Det skal utpekes et kontaktpunkt for de registrerte.

Skattedirektoratet har ansvaret for ivaretagelsen av fellestjenester knyttet til det felles IKT-systemet. Med fellestjenester menes administrative aktiviteter innen drift, forvaltning, vedlikehold, sikring og utvikling av IKT-systemet, herunder lagring av opplysninger, forvaltning av elektronisk tilgang, sikring av opplysninger og oppdateringer.

Skattedirektoratet er behandlingsansvarlig for behandlingen av personopplysninger i det felles IKT-systemet ved utførelse av fellestjenester etter annet ledd.

§ 9 Arkivering og sletting

Opplysningene i det felles IKT-systemet skal arkiveres og avleveres til Arkivverket etter arkivlova med forskrifter. Opplysningene skal gjøres utilgjengelig og oppbevares atskilt innen tidsfristene i annet ledd fram til avleveringen til Arkivverket.

Opplysninger som ikke skal arkiveres etter første ledd, skal slettes når de ikke lenger er nødvendige for å løse oppgaver som nevnt i § 3 og senest innen tre år. Dersom slike opplysninger fortsatt er nødvendige for formålet med registreringen, kan de behandlingsansvarlige beslutte fortsatt registrering for inntil 3 år av gangen.

§ 10 *Ikrafttredelse og endringer i andre forskrifter*

Forskriften trer i kraft 20. juni 2022.

Fra samme tid skal forskrift 23. november 2016 nr. 1360 til skatteforvaltningsloven § 3-3-1 annet ledd bokstav m lyde:

m. til offentlige myndigheter *som nevnt i a-kriminformasjonsforskriften § 3* for å forebygge, avdekke, forhindre eller sanksjonere *arbeidslivskriminalitet*.